

Historieglimt 144

Søppeldeponier

Alle byer som vokser, får et økende problem med å bli kvitt sitt søppel. Verdens storbyer gjør store anstrengelser for å løse problemet. Her skal vi se på litt av søppeldeponeringens historie i vårt område. Da Trondhjem var en liten by, måtte hver enkelt familie bli kvitt sitt eget søppel. Sølevann ble kastet ut i gata. Derfor var den dypest i midten slik at vannet kunne renne bort. Derfor luktet det ikke godt i gatene om sommeren! Brennbart avfall ble brent i ovnene i huset. Spiselig avfall ble gitt til dyrene som det var mange av i fjøs og stall i bakgårdene. I bakgårdene var det søppelhauger. Der var også utedoen. Innholdet ble brukt som gjødsel dersom de hadde hage. Alternativt ble det kjørt ut på landet til gjødsel på gårdene. I 1853 kom den hittil største koleraepidemien til landet vårt. Den slo særlig til i de større byene og tettstedene i Norge og skapte panikk fordi man forstod snart at smittefaren var verst der hygienene var dårligst. En epidemi i 1833 tok bare i Kristiania omtrent 1400 liv, 4 % av befolkningen. I 1853 døde 1421 av de 2453 som ble syke. Fattigstrøkene i Kristiania viste markant flere syke enn de mer velstående strøk. I Trondhjem ble det satt i gang en svær aksjon for å rense opp i bakgårder og latrinedunker. Kravet ble bedre hygiene og ordnet avfallstømming i byen. I dag holder godt renhold og dobbel desinfeksjon ved klor og uv-stråling av drikkevannet smitten borte fra befolkningen.

Toglinjen til Meråkerbanen ble lagt over Lademoen i 1880-åra. Den ble lagt på fyllinger fra Strandveien og på bro over Nidelva. I Lamofjæra kom et avfallsdeponi og der ble pudretten, innholdet av dobøttene, tømt. Søppelplassen lå nedenfor der Lademoen jernbanestasjon, Strandveien 32, ble opprettet i 1904. Noe forsvant ut i sjøen og noe ble en begynnelse på utfylling av den langgrunne stranda. Der ligger nå Nyhavna. T. Torgersen gjengir i boka *Lademoen 1900-1940* hva en innsender, en kjøpmann på Lademoen, skriver om Lademoen som fyllplass for Trondhjems kommune: «*For det andre hersker det en urenslighet her inne som er rent uutholdelig. Selve byen hjelper til med å forurense luften på Lademoen. Straks man kommer innover forbi jernbanelinjen møtes man i vestlig vind av en så ulidelig stank av latrinegjødsel, at man må holde seg for nesen for ikke å kveles. All den gjødsel fra byens latriner som ikke blir kjørt ut på landet, og det er en betydelig mengde, veltes nemlig her i fjæren, hvor den ved lavvann ligger og stinker så den rent forpester luften opp gjennom Lademoens gater. Og så har man det utrolig store svinehold på Lademoen ...*» Oscar Ulseth som bodde i Jernbanegata 1 på Nerlamon fortalte at da de badet i fjæra, svømte ungene rundt klumpene fra dobøttene. De badet likevel. Fortidens mennesker var ikke like redd for uhumskheter som vi er!

Fra 1940 ble det gjennom tredivet år fylt mange slags avfall langs Ladebekken særlig på Ladesiden. Det begynte med tyskene da de planerte sin

flyplass på de fine jordene til gårdene på Lade. I 1945 begynte Strinda kommune å fylle forbruksavfall i Ladedalen. Etter et opphold i deponeringen fra 1952 til 1961, startet Trondheim renholdsverk igjen med å fylle forbruks- og produksjonsavfall her. Frem til 1970 ble et område på 70 mål omdannet til en veldig søppelfylling mellom jernbanen og den nåværende Haakon VII's gate. Den strakte seg fra der City Lade ligger helt inn til den nye Leangen bru. Der ble deponert 500.000 m³ avfall inkludert mye farlig avfall slik som maling, lakk og løsemidler. Søppelmassene ble dekket av jord og annet fyllmateriale av 3 til 9 meters tykkelse. Fyll og søppel fikk til sammen et omfang på nesten en million kubikkmeter! Da Trondheim kommune i senere år begynte å planlegge bygging på det store gamle søppeldeponiet, ble det snart klart at det var uråd å fjerne deponiet.

I en såkalt mulighetsstudie fra Norges geotekniske institutt (NGI) av 22. mars 2013 heter det: *«NGI konkluderer med at det teknisk sett er mulig å etablere bebyggelse over de deponerte massene i avfallsfyllingen, men at det er krevende både teknisk og økonomisk. Den største utfordringen er knyttet til gassdannelse med risiko for inntrenging i bygg med påfølgende eksplosjonsfare. Det vil være nødvendig å etablere sikre kontroll- og vedlikeholdsrutiner for fremtidig drift og vedlikehold av alle sikringstiltak. NGI vurderer at området er best egnet til lett bebyggelse som ikke krever dyp utgraving og som krever enklere fundamentering.»* I en revisjon av 26. august 2013 av kommunedelplanen for Lade og Leangen av 2005 fortsetter kommunen å planlegge videre bygging av forretningeer og boliger på hele det området som deponiet omfatter. Pussig nok sies det uttrykkelig i papirene av den psykologiske siden av bygging på gammelt søppel ikke er vurdert. Nei, men det er nok mange mulige beboere som vil kvie seg for å flyttet dit av den grunn om de blir kjent med historien. Likevel er det grunn til å håpe at det lykkes å komme til rette med gammel søppelgrunn og skape et trivelig fremtidssamfunn på denne delen av Lade.